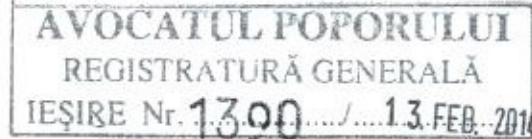

Ombudsman

RECOMANDAREA

Nr. ⁴.....din ¹³..februarie 2014

referitoare la încălcarea prevederilor constituționale privind protecția persoanelor cu handicap și dreptul la un nivel decent de trai, prevăzut de art. 50 și art. 47 din Constituția României

Prin petiția nr. 59 din 17 ianuarie 2014, doamna [redacted] din Iași, ne-a solicitat sprijinul cu privire la încălcarea prevederilor constituționale care reglementează protecția persoanelor cu handicap și dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică, prevăzut de art. 50 și de art. 52 din Constituția României.

Prin petiția formulată petenta, ne-a comunicat că domniei sale și altor 13 persoane li s-au anulat deciziile de pensionare emise în temeiul art. 47 alin.2 din Legea nr. 19/2000 (actualul art. 59 din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare) și s-a dispus imputarea sumelor achitate în temeiul deciziilor emise anterior, pe motiv că **"noțiunea de nevăzător nu se referă decât la persoanele cu handicap grav, nu și accentuat sau mediu."**

Dispozițiile art. 47 alin. (2) – actualul art. 59 din Legea nr. 263/2010 - din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, derogă de la prevederile art. 47 alin. (1) din aceeași lege – actualul art. 58 - și se aplică exclusiv asiguraților nevăzători.

Art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 – actualul art. 59- **nu face nici o distincție între categoriile de nevăzători care beneficiază de reducerile pe care le reglementează**, astfel încât nu vizează doar nevăzătorii cu grad de handicap grav, ci și pe cei cu handicap accentuat sau mediu. Asigurații nevăzători cu handicap accentuat sau mediu nu intră sub incidența art. 47 alin. (1) din Legea nr. 19/ 2000, ci beneficiază de prevederile art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/ 2000.

Conform definiției date de Dicționarul Explicativ al Limbii Române prin „nevăzător” înțelegem ”lipsit de vedere, orb”.

Legea nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevede la **art. 86** că tipurile de handicap sunt: fizic, **vizual**, auditiv, surdocecitate, somatic, mintal, psihic, HIV/SIDA, asociat, boli rare, iar gradele de handicap: ușor, mediu, accentuat și grav.

Nici prevederile art. 47 alin. 2 din Legea nr. 19/2000 și nici cele ale art. 59 din Legea nr. 263/2010 nu fac vreo diferențiere sub aspectul gradului de handicap, ci mai degrabă sub aspectul tipului de handicap, respectiv între vizual și restul celorlalte tipuri de handicap.

E drept că s-ar putea invoca o serie de criterii medicale specifice încadrării în grad de invaliditate, însă **o asemenea extindere este nepermisă și orice comparație între invaliditate și handicap este inadmisibilă.**

În concluzie, niciuna dintre aceste norme juridice **nu dă o definiție noțiunii de nevăzător și nici nu face vreo diferențiere**, așa cum ar fi fost normal, a nevăzătorilor după grad de handicap.

În consecință, chiar dacă bunul simț ne face să apreciem că termenul de nevăzător nu poate fi extins și asupra persoanelor care prezintă într-adevăr scăderea văzului, însă nu o cecitate practică și absolută, **legiuitorul este singurul care trebuie și poate să lămurească această controversă.**

Potrivit principiului ”in claris non fit interpretatio”, atunci când norma juridică este clară, interpretarea nu este necesară.

Petenții – care fac obiectul prezentei analize - se încadrează în gradul II de handicap accentuat, ca nevăzător, și au beneficiat de prevederile art. 47 alin. 2 din Legea nr. 19/2000, **deci sunt beneficiarii unui drept câștigat**, astfel încât în mod ilegal li s-au anulat deciziile de pensionare și li s-au imputat pensiile și alte drepturi plătite **în calitatea recunoscută de lege.**

Prevederile legale mai sus citate conferă persoanelor asigurate care au realizat stagii de cotizare în condiții de handicap preexistent calității de asigurat beneficiul reducerii stagiului complet de cotizare și a vârstei standard de pensionare. În timp ce alin. (1) al articolului menționat stabilește numărul de ani cu care se reduce vârsta standard de pensionare și stagiul complet de cotizare, alin. (2) **se referă exclusiv la asigurații nevăzători**, stipulând că ei beneficiază de pensie pentru limită de vârstă, indiferent de vârstă, dacă au realizat ca nevăzător cel puțin o treime din stagiul complet de cotizare prevăzut de lege.

Având în vedere că art. 47 alin. (2) din Legea nr. 19/2000 nu face nici o distincție între categoriile de nevăzători care beneficiază de reducerile în discuție, considerăm că, dacă legiuitorul ar fi dorit să facă vreo deosebire între gradele de handicap de vedere, așa cum în mod neîntemeiat pretinde Casa Teritorială de Pensii Iași, ar fi menționat acest lucru după modelul alin. 1 al textului.

Aceleași argumente și critici se aduc și actualului art. 59 din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, menținut din Legea nr. 19/2000.

Mai mult, în jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului s-a pronunțat în numeroase rânduri asupra conformității actelor autorităților din statele membre (executive, legislative sau judecătorești) cu prevederile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în ceea ce privește domeniul drepturilor de asigurări sociale, inclusiv pensii, indemnizații de șomaj, maternitate sau ajutoare sociale.

Problematika a fost tratată în special prin raportare la art. 1 din Protocolul 1 la Convenție referitoare la protecția dreptului de proprietate. Acest articol prevede: *„orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.”*

Ori în cazul de față **nici măcar legiuitorul nu face distincția pe care casele de pensii o fac**, distincție generatoare de efecte juridice, în baza unor instrucțiuni sau a unor interpretări care nu se pot desprinde din nici o altă reglementare cu valoare juridică.

De asemenea, Constituția României consacră dreptul la pensie **ca pe un drept fundamental, iar nu ca pe un simplu interes patrimonial al persoanei.**

În acest context, în temeiul dispozițiilor art. 59 din Constituția României și ale art. 13 lit. c), art. 21 și art. 23 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pentru realizarea scopului constituțional și legal al Avocatului Poporului și anume, apărarea drepturilor și libertăților persoanelor fizice în raporturile acestora cu autoritățile publice și pentru a pune în valoare colaborarea între Avocatul Poporului, în calitatea sa de mediator, și Ministrul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, emit prezenta:

RECOMANDARE

1. Ministrul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice urmează ca, în exercitarea atribuțiilor conferite de prevederile H.G nr. 10/2013 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice,

să asigure examinarea constatărilor precizate în recomandare, **în scopul aplicării unitare a prevederilor legale în materie privind dreptul la înscrierea la pensie a nevăzătorilor astfel cum este acest drept reglementat imperativ de către legiuitor.**

2. Ministrul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice urmează ca, în exercitarea atribuțiilor conferite de prevederile H.G nr. 10/2013 privind organizarea și funcționarea Ministerului Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, să asigure examinarea constatărilor precizate în recomandare, **în scopul completării prevederilor art. 5 din Legea nr. 448/2006, republicată, cu modificările și completările ulterioare și ale art. 59 din Legea nr. 263/2010, cu modificările și completările ulterioare, în sensul definiției noțiunii de nevăzător.**

3. Ministrul muncii, familiei, protecției sociale și persoanelor vârstnice va aduce la cunoștința Avocatului Poporului concretizarea recomandărilor formulate.

p. Avocatul Poporului,
Ecateriana Teodorescu

Doamnei Mariana Câmpeanu
Ministru
Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice

București, 14 februarie 2014